

Ved Stalingrad

Taler

Arne Ording

Dato

29 september 1942

Omstendigheter

London radio

- 1 Hitler angrep Sovjetsamveldet fordi han vilde få kontroll over de russiske råstoffer og fordi han vilde sette den røde armé ut av spillet før angrepet mot vest. Den tyske hærledelse regnet med å knuse de russiske armeer i løpet av sommeren og høsten 1941 og håpet å erobre Leningrad, Moskva og Ukraina på
- 5 samme tid. Det mislykkede angrepet på Moskva ifjor høst betegner vendepunktet i denne kampen. Den tyske hærledelse måtte bruke vinteren og våren på å forberede sommerfelttoget, men dette blev bare begrenset til Syd-Russland. Målet var å avskjære forbindelsen mellom Kaukasus og Midtfronten og muligens etterpå erobre Leningrad og Moskva eller Midtøsten. Tyskerne har
- 10 nådd store resultater og erobret rike korn- og industridistrikter. Men det er lite sannsynlig at de i år vil bli i stand til å rette angrep mot Leningrad eller Moskva eller oljen i Baku, og det er enda mindre sannsynlig at de vil klare å trenge frem over fjellene i Kaukasus. Tyskernes hensikt er antagelig nu å knuse den russiske hærs offensive kraft og etablere en østvold som de kan holde med beskjedne
- 15 tropper så de kan få overført flere styrker til vest. Ellers vil de nu sikkert gå over til å konsentrere en større del av krigsproduksjonen om ubåter og fly. Utvidet ubåtkrig er den eneste chance Tyskland har til å stanse strømmen av amerikansk krigsmateriell til Storbritannia.
- 20 Over halvparten av det tyske flyvåpen er for tiden bundet på østfronten. Tyskerne kommer til å sette meget inn på å styrke sitt flyvåpen slik at det kan møte en eventuell alliert invasjon. Videre blir de nødt til å utvide produksjonen av transportmidler. Alle meldinger tyder på at det tyske jernbanesystem er utsatt for en sterk påkjenning. Endelig er det sannsynlig at tyskerne vil overføre våpen
- 25 og tropper til Nord-Afrika for å erobre Egypt eller den nære Orient. Vi kan ikke vite om det vil lykkes tyskerne å gjennomføre sine planer, men antagelig har de nu gjort den samme feil som sist, nemlig å undervurdere sine motstandere.

30 Dette kommer tydelig frem i det slag som nu kjempes ved Stalingrad. Det er første gang i verdenshistorien at en storby forsvares fra hus til hus, fra gate til gate. Sett fra et forsvarssynspunkt er ikke Stalingrad heldig stillet slik som den ligger med ryggen til Volga og uten naturlige forsvarsstillinger i terrenget. Mens tyskerne kan føre forsterkninger frem med jernbane, må de russiske ferjes over
35 Volga. Tyskerne er overlegne i tall. Russerne regner med at en million tyskere nu kjemper med ved Stalingrad. Tyskerne er også overlegne både når det gjelder fly og tanks. Men russerne har gjort hvert hus til en festning, og under slike forhold spiller fly og tanks ikke en så avgjørende rolle som på åpent sletteland. Tyskerne forsøker å trenge gjennom byen til Volga langs enkelte hovedgater for
40 å splitte de russiske avdelinger og utrydde dem kvartal for kvartal. Russerne har åpnet et motangrep nordvest for byen. Dette angrep har hatt adskillig fremgang og russerne er nådd frem til Don, men tyskerne var forberedt, og de har anlagt sterkt befestede stillinger her. Det er derfor ikke mulig å vite om dette angrep vil føre til at tyske tropper blir trukket vekk fra Stalingrad.

45

Tyskerne hevder at de er nådd frem til Volga på flere punkter. Selv uten dette har Volga mistet sin betydning som transportvei i og med at den beherskes av tyske fly. Derfor har ikke Stalingrad samme betydning som før. Men byen forsvares allikevel med en enestående kampvilje og dødsforakt. Det er jo Stalins
50 by, symbolet på det nye Russland, russerne forsvarer, og samtidig Volga, livslinjen i det gamle Russland. Den røde arme forsvarer her både fortiden og fremtiden. Men forsvaret har også stor militær betydning. Jo lenger tyske tropper kan bindes på dette avsnitt, desto bedre.

55 Man har lenge ventet et tysk angrep på Leningrad, og det er en viktig oppgave for tyskerne å avskjære Sovjet-Samveldets forbindelseslinjer med Atlanterhavet. Dette har russerne hittil greid å forhindre ved sin fremgang på disse frontavsnitt. I enda høyere grad har de hatt lykken med sig på midtfronten. På
Kaukasusfronten har tyskerne hatt liten fremgang i det siste. De har hverken
60 nådd frem til de sydlige havner ved Svartehavet eller til oljefeltene ved Grosnyi. I Kaukasus er sneen falt, så det er liten utsikt til at tyskerne vil komme lenger her. Tyskerne har veldige tap. Russerne regner med 190 000 falne og sårede tyskere pr. måned. Men også russerne har store tap. Stillingen er alvorlig. Den store fordel ved de langvarige kamper i Stalingrad er at russerne vinner tid til vinteren
65 kommer, og tyskerne må forberede et nytt vinterfelttog. Det er å håpe at russerne kan beholde sin slagkraft slik at Hitler vil stå overfor en to fronts krig,

det han frykter mest av alt.

70 Foreløpig består vestmaktenes innsats dels i å sende tilførsler til Russland og dels i å bombe Tyskland. Så lenge nettene var korte og lyse var det vanskelig å sende tilførsler over Nord-Atlanteren til Murmansk og Arkangelsk. Men i forrige uke sendte det britiske admiralitet meldingen at en stor konvoi er blitt sendt i første halvdel av september. Den var beskyttet av 75 krigsskib, deriblandt hangarskib, 75 og medbragte utstyr til ni divisjoner. Konvoien måtte i fire dager kjempe mot tyske ubåter og fly med baser i Nord-Norge. Tapene var mindre enn forutsatt. Ingen av krigsskibene gikk tapt. Admiralitetet opplyser at nye og store konvoier vil bli sendt i nær fremtid.

80 Bombingen av Tysklands byer binder en stor del av de tyske jagere i vest, og den betyr også en svekkelse av den tyske krigsproduksjon. Resultatene er opmuntrende, og efter de siste tokter innrømmer selv de som før var skeptisk innstillet til den såkalte strategiske bombing at den nok kan bli en avgjørende faktor for krigens resultat.

85 Men bombingen betyr en hjelp på lang sikt. Russerne trenger effektiv hjelp så snart som mulig, og den beste hjelp vilde være angrep på andre fronter. Både det britiske og det amerikanske folk er offensivt innstillet. Hverken Roosevelt eller Churchill hører til den type statsmenn som på grunn av overdreven forsiktighet 90 viker tilbake for foretagender som kan medføre risiko. Men avgjørelsen av disse spørsmål sorterer jo først og fremst inn under den øverste militære ledelse. Den må ta avgjørelsen, for en annen front som er en fiasko tjener hverken Sovjet-Samveldet eller de andre forente nasjoner.

95

Kilde

100 20 utenrikskronikker. Oslo 1942, s. 13-14. (Denne samlingen er et illegalt stensilert hefte, "bygget på stenografiske referater av radiosendinger fra London. Den nøiaktige ordlyd kan ikke garanteres. Mulige feil og utelatelser kan skyldes vanskelige lytterforhold.")

Emner

Krig, Nazisme, Norsk historie, Radiotale

105 URI

110

115

120

125

130

135

140